

Turvallisuus, turvapaikka ja pandemia

Kuluneen kevään koronapandemian vaikutukset heijastuvat laajalti yhteiskuntaan. Yhteiskunnan turvaverkkoihin joutuvat turvautumaan monet niistäkin, joiden tilanne on normaalioloissa ollut hyvä. Työttömyyden kasvu, taloudelliset ongelmat sekä ihmisten kokema huoli ja pelko omasta ja läheisten hyvinvoinnista tulevat jälleen osoittamaan diakonisen työn tarpeellisuuden. Kuitenkin rajoitukset kohdistuvat myös kirkkojen ja kolmannen sektorin toimijoiden työhön, mikä tuo siihen uudenlaiset haasteensa.

Diakonia on syy kuulua kirkkoon monelle sellaisellekin, joka ei välttämättä muuten kokisi kirkkoa tarpeelliseksi tai relevantiksi oman elämäntarpeuksensa kautta. Kriisiaikoina kirkkojen ja muiden uskonnollisten yhteisöjen sanoma ja palvelukset osoittavat merkityksensä. Esimerkiksi Suomen ortodoksisen kirkon piirissä striimattujen jumalanpalvelusten osallistujamäärät ovat olleet suurempia kuin normaaliaikojen osallistujamäärät kirkon palveluksissa. Osittain pandemia on haastanut erilaisia yhteisöjä poistamaan esteitä niiden toimintaan osallistumisessa. Toisaalta samanaikaisesti toisenlaiset esteellisyudet ovat lisääntyneet – esimerkiksi digisyrjäytyneiden tilanne on aiempaa vaikeampi.

Yksi kirkkojen ja muun yhteiskunnan haasteista onkin se, että haavoittuvat väestöryhmät tulevat aiempaakin haavoittuvimmiksi. Nämä ryhmät voivat olla kantäväestöön kuuluvia, näkymättömiin jäävät kuitenkin usein erilaisissa elämäntilanteissa olevat maahanmuuttajat. Suomessa muun muassa liikkuva väestö, pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paperittomat kohtaavat erityisiä riskejä, jotka voivat toteutua ja kasautua varsinkin kriisiaikoina. Säilöönötettujen turvapaikanhakijoiden tilanne on niin ikään vaikea: käännytyksiä ei yleisesti

voida panna täytäntöön, ja säilöönottoyksiköiden mahdollisuudet taata säilöönötettujen terveys koronakriisin aikana ovat kyseenalaiset. Muun muassa Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu ja Euroopan kidutuksen vastainen komitea ovat puhuneet säilöönötettujen vapauttamisen puolesta.

Maailmalla myös pakolaisleirien tilanne on lohduton. Niissä viruksen leviämisen estäminen voi olla jopa mahdotonta puutteellisen hygienian ja asumistiheyden vuoksi. Valtiot priorisoivat kriisissä omat kansalaisensa ensisijaisiksi turvallisuustoimien kohteiksi, ja valtiottomat ja vainojen uhreiksi joutuneet ohitetaan. Maailman eriarvoisuus tulee esille pandemian seurauksissa: hyväosaiset pystyvät suojamaan itseään ja läheisiään tartunnalta ja pääsevät tarvittaessa terveydenhuollon palveluiden piiriin, huono-osaisimmat joutuvat tyytymään kohtaloonsa. Ongelmallisinta on, että pandemiaa on länsimaissa käytetty tekosyynä turvapaikan hakemisen oikeuden rajoittamiseksi. Tässä numerossa Ulla Siirron kirjoitus avaa näkökulmia pakolaisten haastavista tilanteista. Noora Repo-Saeedin artikkelin käsitellessä paperittomien tilannetta Suomessa.

Koronapandemia on herättänyt myös uudenlaista yhteisvastuun ja keskinäisriippuvuuden ymmärrystä. Se, kuinka pandemia hoidetaan maailman kriisipesäkkeissä, tulee heijastumaan paremmassa asemassa olevien valtioiden tautitilanteisiin. Roomalaisen runoilijan Horatiuksen sanoin: kun naapurisi seinä palaa, kyseessä on myös sinun asiasi. Lähimmäisenrakkaus ei ole ainoastaan kirkkojen etiikan ydintä, vaan myös kannatettava yhteiskuntarauhaa edistävä strategia.